

Matuszewski, Adam

"Od szkoły do Senatu. Wykształcenie senatorów w Koronie w latach 1501-1586, Studia", Anna Kamler, Warszawa 2006 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 53/3-4, 404-405

2008

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jaromir J e s z k e: *Mity polskiej historiografii nauki*. Warszawa 2007 Instytut Historii Nauki PAN, 190 s., nlb.6s., bibliogr., ind. Monografie z Dziejów Nauki i Techniki. T. 157.

Książka składa się z czterech części. W części pierwszej autor przedstawił opinie niektórych wybitnych uczonych na temat mitu w nauce i mitu historiograficznego. W części drugiej rozważył: *Historiografię nauki jako kulturową autorefleksję polskich środowisk naukowych danej epoki*, wskazując przy tym na: *cechy specyficzne historiografii nauki; kulturotwórczą koncepcję historiografii; wkład myśli kręgu Jerzego Topolskiego do badań nad dziejami nauki; funkcję historii nauki jako wskaźnika potrzeb teoretycznych środowisk naukowych danej epoki oraz kultury naukowej, a także zastanawiając się nad kulturoznawczą perspektywą historiografii*. Autor wskazał też tutaj na związki pomiędzy historią nauki i antropologią wiedzy oraz poruszył problem tolerancji wobec wizji przeszłości i jej granic. W części trzeciej autor prześledził *mity w dziełach polskich historyków nauki* i zanalizował *rodzaje mitów w historiografii nauki polskiej*, a w części czwartej wskazał na *źródła mitu historiograficznego w dziejach nauki*. W zakończeniu został poruszony problem *mityczności historiografii*. Książka jest zaopatrzona w bibliografię i indeks nazwisk.

Anna K a m l e r: *Od szkoły do Senatu. Wykształcenie senatorów w Koronie w latach 1501–1586, Studia*. Warszawa 2006 Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, 365 s., nlb. 1 s., bibliogr., ind.

Książka składa się z trzech rozdziałów. W pierwszym, zatytułowanym *Szkoły i nauczyciele dzieci szlacheckich*, autorka przedstawiła sytuację szkół w Rzeczypospolitej XVI w., pokazała możliwości ówczesnego kształcenia i jego dostępność oraz wskazała na zmiany, jakie w nich nastąpiły pod wpływem idei renesansowych i reformacji. Zwróciła też uwagę na pozycję społeczną, kondycję finansową i intelektualną nauczycieli w społeczeństwie polskim oraz na kulturalne skutki edukacji dla jednostki i całego stanu szlacheckiego. Rozdział drugi: *Wykształcenie senatorów*, próbuje odpowiedzieć na pytania jakie było to wykształcenie, gdzie je zdobywano oraz jakie zastosowanie znajdowała humanistyczna edukacja szkolna zarówno w senacie, jak i w innych sferach działalności ówczesnych ludzi. Ostatni rozdział, poświęcony *senatorskiemu mecenatowi*, omawia stosunek poszczególnych kategorii senatorów do szkolnictwa, wyrażający się w podejmowanych przez nich działaniach. W rozdziale tym autorka, poprzez analizę rozmiaru i składu księgozbiorów poszczególnych senatorów wskazuje też na rolę książki w ich życiu. Na podstawie dedykacji zawartych w

książkach próbuje również ustalić rozmiar mecenatu literackiego. W *Aneksie* do książki autorka zamieściła tabelaryczny wykaz senatorów Rzeczypospolitej z lat 1501–1586, w którym, obok imienia i nazwiska poszczególnych senatorów, zostały podane daty ich nominacji na godności senatorskie oraz miejsce nauki. Książka jest zaopatrzona także w wykaz senatorów studiujących na wyższych uczelniach oraz w indeks nazwisk występujących w książce.

Bolesław O r ł o w s k i: *Historia techniki polskiej*. Radom 2006 Instytut Technologii i Eksploatacji, 335 s., nlb. 1s., il., ind. bibliogr.

Książka dzieli się na siedem rozdziałów. W rozdziale pierwszym autor omówił rozwój techniki polskiej w okresie Średniowiecza, drugim – w okresie Odrodzenia, trzecim – w XVII w. W czwartym rozdziale, dotyczącym okresu zaborów, przedstawił osiągnięcia polskich inżynierów we Francji, Hiszpanii, Szwajcarii, Turcji i innych krajach europejskich, a także takich krajach amerykańskich, jak Brazylia, Argentyna, Peru, Chile, Wenezuela, Stany Zjednoczone, Kanada. Na końcu tego rozdziału omówił rozwój techniki w zaborze pruskim, w Rosji wraz z Kongresówką i w Galicji. Ostatnie trzy rozdziały zostały poświęcone rozwojowi techniki polskiej w okresie przedwojennym, podczas drugiej wojny światowej, oraz po wojnie, z uwzględnieniem osiągnięć inżynierów polskich zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Książka zaopatrzona jest w liczne ilustracje, a także w Indeks nazwisk oraz Bibliografię ważniejszych opracowań.

Joanna S c h i l l e r: *Universitas Rossica. Koncepcja rosyjskiego uniwersytetu 1863–1917*. Warszawa 2008 Instytut Historii Nauki PAN, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego 707 s., nlb. 2 s., ind. Monografie z Dziejów Oświaty. T. 41.

Książka składa się z pięciu części. W części pierwszej zostały przedstawione projekty reform uniwersyteckich przed 1863 r. oraz omówiona Ustawa uniwersytecka z 18 czerwca 1863 r. W części drugiej autorka opisała projekty nowych prawnych uregulowań życia uniwersyteckiego pomiędzy 1863 a 1884 r. oraz zanalizowała Ustawę uniwersytecką z 23 sierpnia 1884 r. W części trzeciej została omówiona realizacja nowej Ustawy uniwersyteckiej ze szczególnym uwzględnieniem „sprawy żydowskiej”; polityka personalna ministerstwa oświecenia oraz skutki oddziaływania nowego ustawodawstwa uniwersyteckiego. W części czwartej autorka oceniła *Potencjał uniwersytecki Rosji w latach 1884–1917* ze szczególnym uwzględnieniem ilości uniwersytetów, liczebności ich studentów oraz finansów tych uczelni. W części, zatytułowanej: *Wolność*